

Krzysztof Małachowski

Uniwersytet Szczeciński

REZULTATY DZIAŁALNOŚCI KOSTRZYŃSKO-SŁUBICKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ

Streszczenie: Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, położona w bezpośrednim sąsiedztwie Republiki Federalnej Niemiec, powstała w 1997 r. i jest dziś czwartą co do wielkości w Polsce. Od początku istnienia obszar strefy zwiększył się niemal dwukrotnie i na koniec grudnia 2009 r. jej powierzchnia całkowita wynosiła 1258,3 ha, rozlokowane w trzech województwach: lubuskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim. Do tego czasu wydano 178 zezwoleń na działalność gospodarczą w K-SSSE. Działalność prowadziło tutaj 70 firm – głównie z branży papierniczej, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, drzewnej oraz przedstawiciele branży motoryzacyjnej, a liczba zatrudnionych systematycznie wzrastała i wynosiła 15,6 tys. osób. Zgodnie z ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych, Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna będzie funkcjonować do 2020 r.

Słowa kluczowe: specjalne strefy ekonomiczne, polityka regionalna, rozwój regionalny

1. Wstęp

Po rozpoczęciu transformacji społeczno-ekonomicznej w Polsce po 1989 r. wszystkie nietrafne decyzje odnośnie do rozwoju poszczególnych regionów kraju, ujawniły się w całej rozciągłości. Przybrały postać spadku konkurencyjności sektorów gospodarczych, braków w infrastrukturze, degradacji środowiska naturalnego czy bezrobocia wynikającego z niedostosowania kwalifikacji pracowników do gospodarki wolnorynkowej.

Stosując różnorodne narzędzia polityki gospodarczej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, osiągnięto obecny poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski. Nie wszędzie jednak jest on jednaki. Dla przeciwdziałania polaryzacji stosuje się odpowiednie instrumenty, mające na celu złagodzenie wielu niekorzystnych zjawisk.

Wśród licznych rozwiązań wdrażanych przez poszczególne systemy ekonomiczne charakterystyczną grupę stanowią konstrukcje związane z uprzywilejowaniem strefowym¹.

¹ P. Hajduga, *Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i efekty jej funkcjonowania w latach 1997–2005*, w: *Współczesne problemy polityki ekonomicznej*, red. J. Sokołowski, Z. Przybyła, Wydaw. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Jelenia Góra 2007, s. 140.

Dobry przykład takich rozwiązań stanowią specjalne strefy ekonomiczne (SSE), będące niezwykle istotnym instrumentem polityki regionalnej państwa. Polskie władze zachęcone sukcesami, jakie odniosły strefy uprzywilejowane w innych państwach, podjęły decyzję o wykorzystaniu tego instrumentu w kraju.

Główną ideą tworzenia specjalnych stref ekonomicznych w Polsce była potrzeba utworzenia nowych miejsc pracy i wykorzystanie w jak najbardziej efektywny sposób istniejącej, a niewykorzystanej, infrastruktury technicznej.

Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych określiła, że strefa może być ustanowiona w celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego części terytorium kraju przez:

- kreowanie określonych dziedzin działalności gospodarczej,
- rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej,
- rozwój eksportu,
- zwiększenie konkurencyjności wyrobów i usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej².

Tworzenie specjalnych stref ekonomicznych w Polsce było możliwe między innymi dzięki zastosowaniu rozbudowanego systemu rozwiązań instytucjonalno-prawnych, w których skład wchodziły przede wszystkim ulgi i zwolnienia podatkowe. Z funkcjonowaniem obszarów uprzywilejowanych wiążą się także inne, w założeniach równie ważne cele, które miały doprowadzić do zmiany monokultury przemysłowej oraz zapewnić wymagane miejsca pracy.

Przyspieszenie rozwoju gospodarczego danego regionu było możliwe dzięki kapitałowi zainwestowanemu w strefie ekonomicznej. Kapitał ten z jednej strony wpływa na procesy zachodzące w samym obszarze uprzywilejowanym, z drugiej zaś – oddziałuje na jego bliższe i dalsze otoczenie. Ujmując specjalne strefy ekonomiczne w szersze ramy, można powiedzieć, że stanowią one element gospodarki światowej, którego celem jest budowanie mechanizmów powiązań na rynku międzynarodowym za pomocą układu specjalnych bodźców ekonomicznych i finansowych³.

Celem opracowania jest analiza efektów funkcjonowania Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w latach 1997–2009⁴.

² Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych z 20 października 1994 r. (Dz.U. 1994, nr 123, poz. 600 z późn. zm.).

³ S. Korenik, *Uwarunkowania ekonomiczne tworzenia specjalnych stref ekonomicznych*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, red. M. Obrębalski, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 785, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1998, s. 137.

⁴ W opracowaniu przyjęto koncepcję analizy SSE P. Hajdugi z UE we Wrocławiu.

2. Polskie specjalne strefy ekonomiczne

Obecnie, tj. w 2010 r., w Polsce funkcjonuje 14 stref ekonomicznych.

Pierwsza strefa uprzywilejowana powstała w 1995 r. w Mielcu i wzorowana była na irlandzkiej strefie w Shannon. W roku następnym ustanowiono specjalne strefy ekonomiczne w Katowicach i w Suwałkach, natomiast w 1997 r. powołano do życia strefy: legnicką, łódzką, wałbrzyską, kostrzyńsko-słubicką, słupską, tarnobrzeską, żarnowiecką, starachowicką, tczewską, warmińsko-mazurską, częstochowską, kamiennogórską, krakowską i mazowiecką⁵.

Rada Ministrów RP utworzyła więc w latach 1995–1997 17 specjalnych stref ekonomicznych, z których 15 rozwinęło działalność. W 2001 r. z braku inwestora zlikwidowane zostały dwie strefy: mazowiecka i częstochowska. W tym samym roku połączono strefę tczewską z żarnowiecką, tworząc pomorską specjalną strefę ekonomiczną.

Powołane strefy zajęły powierzchnię ponad 6 tys. ha, ale ich łączny obszar nie przekroczył 6325 ha, co wynikało ze stanowiska negocjacyjnego strony polskiej (luty 1999 r.), w którym zobowiązano się dostosować zasady udzielania pomocy publicznej do prawa Unii Europejskiej i nie powiększać łącznego terytorium stref w zamian za możliwość zachowania „praw nabytych”⁶.

Przed przystąpieniem Polski do UE (1 maja 2004 r.) zmodyfikowano regulacje dotyczące działania podmiotów gospodarczych w SSE. Zasady działania stref w Polsce były sprzeczne z prawem unijnym, co wymagało zmian harmonizujących zasady pomocy publicznej w SSE z regulacjami unijnymi. Dodatkowo wprowadzono mechanizmy rekompensujące utratę korzyści spowodowanych zmianą warunków działania w strefach.

W 2006 r. Ministerstwo Gospodarki, chcąc zwiększyć napływ inwestorów do Polski, przygotowało projekt zmian ustawy o SSE. W projekcie znalazło się wiele ułatwień i uproszczeń regulacyjnych dla firm działających w obszarze stref bądź rozważających rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce charakteryzują się stosunkowo dużym rozproszeniem, co wynika z faktu, iż coraz bardziej popularna jest praktyka tworzenia podstref w ramach stref już funkcjonujących. Nowa podstrefa nie wymaga nowej

⁵ P. Hajduga, *Specjalne strefy ekonomiczne i ich funkcjonowanie w obrębie dużych miast Polski, w: Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, red. M. Łyszczak, K. Wilk, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1087, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005, s. 150.

⁶ Od 31 maja 2004 r. na podstawie znowelizowanej ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych istnieje możliwość zwiększenia obszaru stref o 1675 ha, przy czym powierzchnia ta może być przeznaczona wyłącznie pod duże projekty inwestycyjne o nakładach nie mniejszych niż 40 mln euro albo zatrudnieniu co najmniej 500 osób.

spółki zarządzającej i często powstaje na obszarach bardziej atrakcyjnych kosztem ograniczenia dotychczasowej powierzchni strefy, która ją powołała do życia⁷.

Strefy nie są jednolitymi strukturami. Różnice wynikają z powierzchni, lokalizacji, charakteru, warunków zagospodarowania, wyposażenia w infrastrukturę (drogowa, techniczna, telekomunikacyjną).

3. Zasady funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych wprowadziła zasady: powołania stref, zarządzania (wskazano na instytucje odpowiedzialne za charakteryzowane procesy)⁸ oraz warunki prowadzenia na nich działalności gospodarczej. Zwrócono także uwagę na warunki otrzymania zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w granicach stref. Przedsiębiorcom, którym przyznano zezwolenia na działania w strefie, zaproponowano następujące udogodnienia: całkowite zwolnienie dochodu od podatku na okres pierwszych dziesięciu lat funkcjonowania, 50-procentowe zwolnienia podatkowe przez następne lata do końca działalności strefy, zwolnienia z podatku od nieruchomości⁹. Uprawnienia te mogły być istotne przy wyborze miejsca inwestowania, tak dla podmiotów gospodarczych krajowych, jak i zagranicznych. Jednak przyznanie ich było uzależnione od indywidualnie zdefiniowanych dla każdej strefy wymagań co do wielkości inwestycyjnych lub stworzenia określonej liczby miejsc pracy. Przedsiębiorcy, którzy nie sprostaliby określonym wymaganiom i nie uzyskali przez to zwolnień podatkowych, mogli zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów lub podwyższenia stawek amortyzacyjnych wydatki na zakup maszyn, urządzeń wykorzystywanych do prowadzenia działalności produkcyjnej w SSE. Na przykład na początku funkcjonowania Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (tj. w 1998 r.) wymagania wobec przedsiębiorców były następujące: minimalna kwota inwestycji (w ecu) – 1 mln, a wymagana liczba nowych miejsc pracy – 50.

Należy dodać, że w następnych latach sukcesywnie obniżano warunki stawiane potencjalnym przedsiębiorcom ubiegającym się o działalność na terenie SSE, co doprowadziło do konkurencji między strefami o możliwych inwestorów.

⁷ B. Biernat, *Spoleczno-ekonomiczne przesłanki lokalizacji specjalnych stref ekonomicznych na obszarach miast w Polsce*, w: *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych II*, red. K. Wilk, I. Potoczna, Biblioteka Regionalisty, nr 6, Katedra Gospodarki Przestrzennej i Administracji Samorządowej, Wydział Nauk Ekonomicznych, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2006, s. 13.

⁸ Minister przemysłu i handlu przedstawiał wniosek po uzyskaniu opinii wojewody i zgody rady gminy (rad gmin) właściwej ze względu na położenie strefy. Zarządzającym SSE mogła być spółka akcyjna lub spółka z o. o., w której Skarb Państwa lub samorząd województwa posiadał większość głosów. Odpowiedzialnym za plany rozwoju stref był minister przemysłu i handlu.

⁹ Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych..., dz. cyt., art. 12.

Instytucjami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie SSE są spółki kapitałowe, w których większość głosów na walnym zgromadzeniu wspólników ma Skarb Państwa lub samorząd województwa¹⁰. W strefach, oprócz Skarbu Państwa i samorządu województwa, udziałowcami są: gminy, agencje rozwoju regionalnego, duże przedsiębiorstwa (na przykład huta, elektrownia, bank), władze miejskie oraz wyższe uczelnie. Na podstawie analizy danych Ministerstwa Gospodarki i Pracy¹¹ o SSE stwierdzono mały udział podmiotów gospodarczych, agencji rozwoju województw i wyższych uczelni w stosunku do pozostałych akcjonariuszy. Ważnym problemem staje się w tym przypadku jeden z celów transformacji systemowej – prywatyzacja, utrwalająca konkurencję rynkową. W przypadku prowadzenia regionalnej i lokalnej polityki gospodarczej powinno się również w większym stopniu stawiać na udział sektora prywatnego i komercyjnego oraz władze samorządowe, odchodząc od często nieefektywnych i nieracjonalnych działań sektora publicznego.

Istotnym elementem spółek zarządzających strefami są rady nadzorcze, składające się z pięciu członków. Najczęściej w radach zasiadają przedstawiciele: ministra gospodarki i pracy odpowiadającego za funkcjonowanie stref, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odpowiadającego za udzielanie pomocy publicznej, wojewody, jednostek samorządu terytorialnego (nie więcej niż dwóch). Są to zatem przedstawiciele sektora publicznego. Może to powodować upolitycznienie decyzji, które podejmują osoby mianowane zarówno do rad, jak i do zarządzania strefami¹².

Zadania spółek zarządzających SSE sprowadzają się do następujących przedsięwzięć:

- promocja,
- organizacja rokowań lub przetargów,
- udzielanie zezwoleń,
- zbywanie prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów będących na terenie strefy (chodzi również o pośrednictwo),
- kontrola działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniem,
- budowa infrastruktury¹³,
- opieka nad inwestorami,
- pośredniczenie w kontaktach na przykład z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury¹⁴.

¹⁰ Wyjątkiem jest Słupska SSE, w której organem zarządzającym jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego SA i większością głosów dysponuje samorząd.

¹¹ SSE stan na dzień 31 grudnia 2004 r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa, marzec 2005, www.mgip.gov.pl.

¹² A. Paczoski, *Uwarunkowania i ocena działalności Specjalnych Stref Ekonomicznych*, red. S. Flejterski, w: Europa Regionum, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008, s. 146–147.

¹³ Omawiane spółki finansują inwestycje z własnych środków, jedynie w dwóch przypadkach nastąpiło dokapitalizowanie przez spółki zarządzające akcjami Skarbu Państwa (strefa wałbrzyska i łódzka).

¹⁴ SSE stan na dzień 31 grudnia 2004 r...., dz. cyt., s. 28.

Przedstawione zagadnienia wskazują na znaczny zakres kompetencji spółek zarządzających i dużą odpowiedzialność w wielu istotnych obszarach funkcjonowania stref (jak na przykład wydawanie decyzji o możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w strefie lub budowa infrastruktury). Spółki zarządzające generują dochody przez sprzedaż gruntów i opłaty administracyjne ponoszone przez działających w strefach przedsiębiorców. W tym przypadku potencjalne zyski są wynikiem operatywności organów zarządzających – pozyskiwania inwestorów oraz doprowadzenia do jak najdłuższego funkcjonowania firm w strefach¹⁵. Pojawia się tak ważny dla gospodarki rynkowej element konkurencji między strefami o jak największą liczbę firm inwestycyjnych.

4. Struktura przestrzenna Kostrzyńsko-Słubickiej SSE

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. utworzona została Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA (K-SSSE).

Wówczas obszar strefy wynosił 457 ha i ograniczał się do Kostrzyna i Słubic.

Minister gospodarki powierzył spółce udzielanie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, wykonywanie bieżącej kontroli działalności przedsiębiorców na terenie K-SSSE oraz ustalenie zakresu tej kontroli. Jednocześnie został określony sposób przeprowadzenia przetargów i rokowań oraz zamierzeń, co do przedsięwzięć gospodarczych, które będą podjęte przez przedsiębiorców na terenie strefy.

Geograficzne usytuowanie K-SSSE w samym centrum Europy, w bezpośrednim sąsiedztwie z Republiką Federalną Niemiec, niesie ze sobą niezwykle korzystne rozwiązania komunikacyjne dla potrzeb transportu. To właśnie położenie geograficzne jest największym atutem K-SSSE. Sprawne przemieszczanie zapewniają drogi międzynarodowe E30 (A2, E65 (A3) i E28 oraz linia kolejowa Paryż–Berlin–Warszawa–Moskwa. Położenie strefy nad rzekami Odrą i Wartą ułatwia dostęp do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu oraz portów rzecznych w Berlinie i Hamburgu. Do dyspozycji inwestorów są ponadto pasażerskie i towarowe porty lotnicze w Bimbosie, Goleniowie oraz stolicy Niemiec – Berlinie.

Spółka zarządza nieruchomościami położonymi na terenie trzech województw: lubuskiego (około 65% ogółu powierzchni K-SSSE), zachodniopomorskiego (około 18% K-SSSE) i wielkopolskiego (około 17% K-SSSE), stanowiąc tym samym stimulator dla rozwoju gospodarczego tych regionów. Centra przemysłowo-handlowe znajdują się w największych miastach: w Poznaniu, Gorzowie Wlkp., Zielonej Górze, Szczecinie oraz Koszalinie.

Według stanu na koniec grudnia 2009 r. powierzchnia całkowita K-SSSE wynosi 1258,3254 ha i obejmuje grunty położone na terenach:

- **miast:** Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, Poznań i Zielona Góra,

¹⁵ A. Paczoski, *Uwarunkowania i ocena...*, dz. cyt., s. 147–148.

- **gmin:** Barlinek, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Goleniów, Gubin, Karlino, Lubsko, Międzyrzecz, Police, Rzepin, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Gryfino, Swarzędz, Zielona Góra, Nowy Tomyśl, Buk, Przemęt i Skwierzyna.

Siedziba spółki zlokalizowana jest w Kostrzynie nad Odrą, w mieście przygranicznym odległym o ok. 80 km od Berlina, co nie jest bez znaczenia dla obsługiwanych zagranicznych inwestorów.

Obecnie Kostrzyńsko-Słubicka SSE składa się z 25 podstref (tabela 1).

Oddziaływanie K-SSSE nie ogranicza się tylko do miast i gmin, w których zlokalizowana jest ta strefa, ale obejmuje teren przyległych gmin w promieniu ok. 50 km (z dojazdem w ciągu godziny).

Tabela 1. Podział Kostrzyńsko-Słubickiej SSE w 2009 r.

Kostrzyńsko-Słubicka SSE		
Podstrefa	Obszar (w ha)	Stopień zagospodarowania (w %)
Kostrzyn	226,6294	52,74
Gorzów	92,4373	80,78
Słubice	169,7778	82,05
Nowa Sól	100,4941	63,30
Bytom Odrzański	13,2704	7,70
Zielona Góra	94,7177	39,62
Czerwieńsk	4,3463	100,00
Międzyrzecz	11,4962	77,85
Strzelce Krajeńskie	7,2500	100,00
Rzepin	4,5204	100,00
Sulęcín	16,2648	36,70
Lubsko	39,9900	0,00
Gubin	13,2236	36,24
Skwierzyna	12,1971	0,00
Karlino	72,1879	51,45
Barlinek	33,7545	90,01
Goleniów	64,7823	39,93
Police	10,0983	100,00
Gryfino	57,5867	0,00
Chodzież	16,2694	100,00
Poznań	95,2220	45,95
Swarzędz	79,9138	33,73
Nowy Tomyśl	9,8552	100,00
Buk	6,2902	100,00
Przemęt	5,7500	0,00
Razem	1258,3254	63,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Lokalizacja kompleksów (podstref) umożliwia bezproblemowy dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych łączących K-SSSE z krajami całej Europy.

Przygraniczne położenie stwarza szczególnie dogodne połączenie Strefy z Niemcami.

Rok 2005 był okresem najdynamiczniejszego rozwoju terytorialnego w historii Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, bowiem obszar strefy zmieniał się w ciągu tego roku czterokrotnie. Na koniec 2009 r. K-SSSE była czwartą co do wielkości SSE w Polsce. Od początku istnienia jej obszar zwiększył się ponad dwukrotnie.

5. Efekty funkcjonowania Kostrzyńsko-Słubickiej SSE

Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna jest instytucją wspierającą rozwój gospodarczy regionu i kraju. Zajmuje się stwarzaniem dogodnych warunków do inwestowania w Polsce, a więc przygotowaniem i sprzedażą gruntów pod inwestycje oraz pomocą inwestorom w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności na terenach strefy.

K-SSSE działa na zasadach spółki prawa handlowego, utrzymującej się ze sprzedaży nieruchomości na terenie strefy oraz administrowania tymi nieruchomościami i świadczenia innych usług. Jest spółką akcyjną z większościowym pakietem Skarbu Państwa.

Spółka inwestuje w uzbrojenie i przygotowanie gruntów pod działalność gospodarczą oraz w ramach Centrum Obsługi Inwestora, świadczy usługi informacyjne, doradcze i kooperacyjne dla inwestorów i firm zewnętrznych. Koszty inwestycji, które w głównej mierze mają za cel uzbrojenie terenów w strefie, jak i bezpośrednio do nich przyległych, finansowane są w przeważającej części przez K-SSSE przy wsparciu samorządów lokalnych, miast i gmin położonych w podstrefach oraz gestorów poszczególnych mediów.

Nowych stref w Polsce nie można obecnie tworzyć, a te, które już istnieją (na zasadach przewidzianych ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych), mogą działać do końca 2020 r. i przyjmować nowych inwestorów.

Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna realizuje swoje zadania ustawowe poprzez:

- umożliwienie, na podstawie umowy, przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie strefy, używania i korzystania ze składników mienia położonych na obszarze strefy, których zarządzający jest właścicielem lub posiadaczem zależnym,
- gospodarowanie w sposób ułatwiający prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy urządzeniami infrastruktury gospodarczej i technicznej oraz innymi składnikami mienia, których zarządzający jest właścicielem lub posiadaczem zależnym,

- świadczenie, na podstawie umowy, podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność na obszarze strefy usług oraz tworzenie warunków dla świadczenia usług przez osoby trzecie,
- prowadzenie działań promujących podejmowanie działalności gospodarczej na terenie strefy.

Spółka oferuje inwestorom atrakcyjne grunty, będące jej własnością lub innych podmiotów, położone w zachodniej części Polski, w niedalekiej odległości do granicy polsko-niemieckiej. Grunty w większości posiadają dostępną infrastrukturę techniczną, a w przypadku jej braku – rozbudowa infrastruktury jest zagwarantowana.

Zasadniczą korzyścią ulokowania inwestycji w tej strefie jest ulga w podatku dochodowym CIT, która w przypadku dużych przedsiębiorstw może wynieść do 50%, a w przypadku małych i średnich przedsiębiorców odpowiednio: 70% i 60%.

Ponieważ pomoc udzielana przedsiębiorcom ma charakter pomocy regionalnej, ulgi mogą być udzielane również w celu tworzenia miejsc pracy.

Ponad 70% w strukturze zainwestowanego kapitału pochodziło na koniec 2009 r. z czterech krajów: Polski (21,74%), Niemiec (29,20%), Włoch (14,53%) i Hiszpanii (7,51%).

Udział inwestycji polskich w całkowitych nakładach wyniósł w IV kwartale 2009 r. 21,74%, przy 78,26% inwestycji zagranicznych.

Największy wkład w nakłady inwestycyjne w 2009 r. ponieśli przedsiębiorcy reprezentujący branżę drzewną (22,44%), następnie branżę papierniczą (18,48%), branżę motoryzacyjną (12,52%), branżę wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (11,57%) oraz przedstawiciele branży urządzeń elektrycznych i optycznych (10,94%).

Tabela 2. Liczba zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w Kostrzyńsko-Słubickiej SSE w latach 1997–2009

Rok	Liczba wydanych zezwoleń	Przyrost w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	-
1998	1	1
1999	10	9
2000	46	36
2001	0	0
2002	5	5
2003	4	0
2004	8	4
2005	25	17
2006	26	1
2007	24	0
2008	14	0
2009	8	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych K-SSSE SA i Ministerstwa Gospodarki.

Kostrzyńsko-Słubicka SSE ze względu na korzystne warunki inwestowania oraz profesjonalną obsługę potencjonalnych inwestorów znajduje się w czołówce specjalnych stref ekonomicznych funkcjonujących w Polsce. Proces wydawania zezwoleń na funkcjonowanie w strefie w latach 1997–2009 przedstawiono w tabeli 2.

Pierwsze zezwolenie na prowadzenie działalności w strefie wydano w 1998 r. Kolejnych 10 w 1999 r., zaś w 2000 r. wydano ich aż 46.

Nowelizacja ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, która weszła w życie 1 stycznia 2001 r., przyznająca nowym inwestorom znaczne mniejsze przywileje, przeciągające się negocjacje z Komisją Europejską oraz niepewność związana z przyszłością SSE po wejściu Polski do Unii Europejskiej spowodowały, że potencjalni inwestorzy obawiali się lokowania swojego kapitału w polskich strefach. Dlatego w 2001 r. nie wydano żadnego zezwolenia. W 2002 r. takich zezwoleń wydano 5. Zakończenie negocjacji w obszarze polityki konkurencji 20 listopada 2002 r. oraz podpisanie Traktatu Akcesyjnego 16 kwietnia 2003 r. oznaczało dla inwestorów koniec niepewności. Komisja Europejska zgodziła się na dalsze funkcjonowanie SSE w Polsce, a także ustalono zgodne z unijnymi zasady funkcjonowania przedsiębiorstw. Dla firm oznaczało to ustabilizowanie sytuacji, gwarantowało, że w momencie akcesji do UE zasady nie zostaną po raz kolejny zmienione. Dlatego w 2003 r. K-SSSE podjęła decyzję o udzieleniu 4 kolejnych zezwoleń na prowadzenie działalności. Do 2006 r. liczba wydanych zezwoleń systematycznie wzrastała. Od 2007 r. liczba ta ma tendencję malejącą.

Trzeba dodać, że od początku funkcjonowania strefy do 31 grudnia 2009 K-SSSE SA wydała 178 zezwoleń na działalność gospodarczą na terenie jej funkcjonowania.

W tabeli 3 przedstawiono wielkość poniesionych nakładów inwestycyjnych w K-SSSE w latach 1997–2009.

Tabela 3. Skumulowane nakłady inwestycyjne w mln zł na terenie K-SSSE w latach 1997–2009

Rok	Wydatki inwestycyjne	Przyrost w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	-
1998	0	0
1999	34,50	34,50
2000	165,60	131,10
2001	392,80	227,20
2002	424,50	31,70
2003	622,80	198,30
2004	784,30	161,50
2005	1039,30	255,00
2006	1500,20	460,90
2007	2450,40	950,20
2008	3125,14	674,74
2009	3332,71	207,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych K-SSSE SA.

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez firmy funkcjonujące na terenie strefy na koniec 2009 r. wynosiła 3332,71 mln zł. Znaczący wzrost nakładów inwestycyjnych nastąpił w 2007 r., osiągając maksymalną wartość 950,2 mln zł.

Tabela 4. Zatrudnienie w K-SSSE w latach 1997–2009

Rok	Zatrudnienie	Przyrost w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	-
1998	0	0
1999	34	34
2000	244	210
2001	588	344
2002	623	35
2003	1 214	591
2004	1 753	539
2005	7 241	5 488
2006	10 075	2 834
2007	12 891	2 816
2008	16 326	3 435
2009	15 601	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Gospodarki i K-SSSE SA.

Działalność strefy uprzywilejowanej wpłynęła również pozytywnie na lokalny rynek pracy. Firmy działające na terenie K-SSSE zatrudniały na koniec 2009 r. 15 601 pracowników (w stosunku do 2008 r. zaznaczyła się lekka tendencja malejąca, co było następstwem światowego kryzysu ekonomicznego 2008–2009). Warto zaznaczyć, że dla 10 316 spośród nich, to nowe miejsca pracy, stworzone przez przedsiębiorców po uzyskaniu zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy. Należy podkreślić, że w latach 1999–2008 liczba miejsc pracy w K-SSSE systematycznie rosła. A w okresie od 2005 do 2008 r. odnotowano najbardziej dynamiczny przyrost zatrudnienia. Pod koniec 2009 r. w K-SSSE prowadziło działalność 70 firm.

Należy sądzić, że w następnych latach nastąpi na terenie strefy przyrost zatrudnienia.

6. Podsumowanie

Od 1997 r. Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna z sukcesem wspiera i obsługuje inwestorów krajowych oraz zagranicznych tworzących nowe miejsca pracy w przemyśle i usługach. Strefa, oddając do dyspozycji inwestorów grunty z pełną infrastrukturą techniczną oraz pakiet ulg i preferencji podatkowych w pełni zgodnych z normami Unii Europejskiej, aktywnie kreuje politykę wspierania przed-

siębiorczości. Korzyści podatkowe z ulokowania inwestycji w K-SSSE to jeden z nielicznych obowiązujących w Polsce instrumentów realnej pomocy publicznej.

Kostrzyńsko-Słubicka SSE poprzez tworzenie nowych obszarów przemysłowo-usługowych ma niewątpliwie istotny wpływ na rozwój regionu. Dotyczy to w szczególności: tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju usług i produkcji w otoczeniu strefy, rozwoju mieszkalnictwa i szkolnictwa. Oddziaływanie to nie ogranicza się tylko do miast, w których zlokalizowana jest strefa, ale obejmuje teren przyległych gmin.

Rozwój strefy prowadzi również do tworzenia miejsc pracy poza nią samą. Widoczny jest rozwój firm świadczących m.in. usługi geodezyjne, projektowe i budowlane, ochrony mienia, pocztowe, informatyczne, obsługi bankowej, transportu, hotelarstwa i gastronomii (zarówno na potrzeby inwestorów, jak i inwestycji infrastrukturalnych spółki zarządzającej strefą).

Wpływ Kostrzyńsko-Słubickiej SSE na bliższe i dalsze otoczenie wyraża się w zagospodarowaniu i rozwoju zarówno terenów położonych w K-SSSE, jak i w bezpośrednim sąsiedztwie (np. ciągi komunikacyjne, media, uzbrojenie terenów). Rozwój strefy wpływa na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej miast i regionów oraz dywersyfikuje branże przemysłowe i usługowe. Porównując doświadczenia podobnych stref uprzywilejowanych w Europie (które postawiły na rozwój nowoczesnego przemysłu, usług i zostały wyposażone w odpowiednią sieć powiązań instytucjonalnych i gospodarczych), można prognozować, iż tereny Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają dużą szansę na dalszy znaczący rozwój.

Literatura

1. Biernat B., *Spoleczno-ekonomiczne przesłanki lokalizacji specjalnych stref ekonomicznych na obszarach miast w Polsce*, w: *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych II*, red. K. Wilk, I. Potoczna, Biblioteka Regionalisty, nr 6, Katedra Gospodarki Przestrzennej i Administracji Samorządowej, Wydział Nauk Ekonomicznych, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2006.
2. Brdulak J., *Specjalne Strefy Ekonomiczne jako element społecznej gospodarki rynkowej w Polsce*, w: *Spoleczna gospodarka rynkowa*, red. E. Mączyńska i P. Pysza, PTE, Warszawa 2003.
3. Hajduga P., *Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i efekty jej funkcjonowania w latach 1997–2005*, w: *Współczesne problemy polityki ekonomicznej*, red. J. Sokołowski, Z. Przybyła, Wydaw. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Jelenia Góra 2007.
4. Hajduga P., *Specjalne strefy ekonomiczne i ich funkcjonowanie w obrębie dużych miast Polski*, w: *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, red. M. Łyszczak, K. Wilk, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1087, Wydaw. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005.
5. Korenik S., *Uwarunkowania ekonomiczne tworzenia specjalnych stref ekonomicznych*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, red. M. Obrębalski, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 785, Wydaw. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1998.

6. Małachowski K., *Polish special economic zones in context of integration with European Union*, w: *Geopolitical studies*, vol. 11: *Eastern dimension of European Union*, red. J. Kitowski, Institute of Geography and Spatial Organization Polish Academy of Sciences, Warszawa 2003.
7. Paczoski A., *Uwarunkowania i ocena działalności Specjalnych Stref Ekonomicznych*, red. S. Flejterski, w: *Europa Regionum*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008.
8. *Polskie specjalne strefy ekonomiczne – zamierzenia i efekty*, red. E. Kryńska, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000.
9. SSE stan na dzień 31 grudnia 2004 r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa, marzec 2005, www.mgip.gov.pl.
10. Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych z 20 października 1994 r. (Dz.U. 1994, nr 123, poz. 600 z późn. zm.).
11. www.kssse.pl.

EFFECTS OF KOSTRZYŃSKO-SLUBICKA SPECIAL ECONOMIC ZONE ACTIVITY

Summary: The Kostrzyńsko-Słubicka Special Economic Zone (SEZ) was established in 1997 and nowadays it is the fourth largest in Poland. It is situated in the direct neighbourhood of the Federal Republic of Germany. Its area has increased almost twice since the beginning of its existence. At the end of December 2009 the total surface of the zone came to 1258.3 ha located in three provinces: lubuskie, zachodniopomorskie and wielkopolskie. 178 permissions on economic activity have been issued in the zone so far. 70 companies have operated there and the employment has systematically and fundamentally increased.